

Op weg naar een Duurzaam Beesel

Onderzoek naar het duurzaamheidsbeleid 2008-2020

Onderzoeksvraag

Is het door de gemeente Beesel in de duurzaamheidsvisie en thematische verdieping vastgelegde beleid doeltreffend en ligt de gemeente op koers om de voor 2030 opgenomen ambities te realiseren?

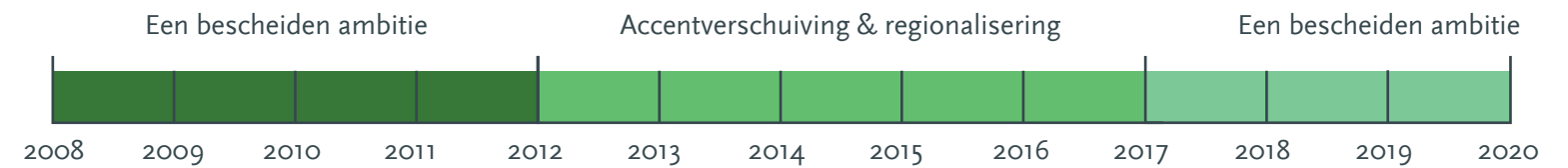
Scope van het onderzoek

Duurzaamheid

Wat is duurzaamheid?

Duurzaamheid is een onderwerp dat prominent aanwezig is in het coalitieakkoord en een expliciete ambitie is van het Beesels gemeentebestuur, maar daarnaast ook landelijk in de belangstelling staat. De gemeente Beesel maakt al enkele jaren beleid op het gebied van duurzaamheid. In dit onderzoek kijken we naar de Beeselse duurzaamheidsbeleid ambities en de route die is afgelegd en wat daarvan is terechtgekomen.

Een chronologie van duurzaamheid in Beesel

Beleid

2008 - 2012 Een bescheiden ambitie

- Gericht op regelgeving, vergunningverlening, controle en handhaving van milieuwetgeving.
- Bescheiden aanzet energie- en klimaatbeleid, duurzaamheidsbeleid.
- Doelstellingen zijn nog vrij algemeen (gemeentebrede CO2-reductie).
- Geen alternatieve vormen van energieopwekking.
- Klimaatbeleid alleen als dit regionaal wordt opgepakt.

2012 - 2017 Accentverschuiving & regionalisering

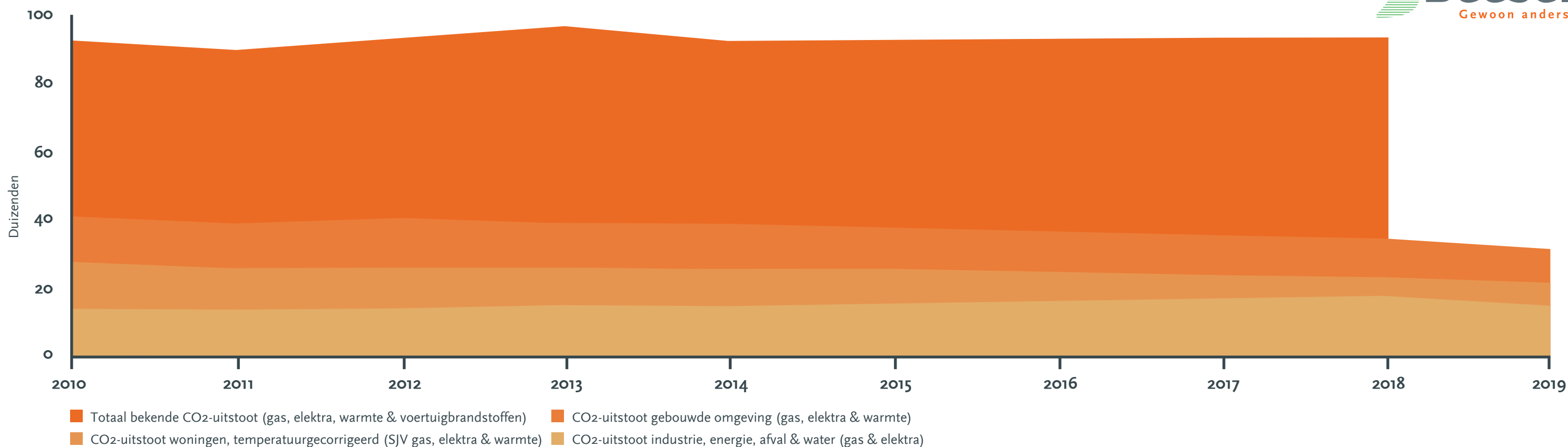
- Energiestrategie 2030 regionaal opgesteld met Venlo en Venray.
- Ambitieniveau energiebesparing en duurzame energieopwekking.
- Ambitie om voor 2030 energieneutraal te worden met compenserende maatregelen.
- De overheid beperkt zich tot haar eigen rol (wettelijke taken) en treedt op als facilitator, om processen te ondersteunen (eventueel aanjagen) en randvoorwaarden te scheppen.
- Realisatie van doelstellingen wordt bewaakt met een monitoringssysteem.

2017 - 2020 Doorgaan op de ingeslagen weg, realistisch en volgend

- In 2017 vinden er twee raadsvergaderingen plaats, waarin de raad om respectievelijk een beleidskader grootschalige opwek en een pilot Omgevingswet/energietransitie vraagt.
- In 2019 wordt vervolgens de duurzaamheidsvisie en de themagerichte verdieping vastgesteld door de gemeenteraad.
- Vijf themalijnen zijn uitgewerkt: circulaire economie, klimaatadaptatie & biodiversiteit, sociale duurzaamheid, mobiliteit en energietransitie.
- De stip op de horizon ligt nog steeds op 2030, maar sommige doelstellingen hebben een verdere doorkijk.
- Bijstelling ambitie besparingsdoelen met 10 jaar en van het gas af met 20 jaar.
- Duurzaamheidsparagraaf bij elk raadsvoorstel.

Conclusies beleid:

- De gemeente Beesel heeft een vastgesteld duurzaamheidsbeleid dat periodiek wordt geactualiseerd.
- Het beleid kent wisselingen in het ambitieniveau.
- Het beleid kan in zijn algemeenheid worden gekarakteriseerd als 'volgend' (op het rijks- en regionaal beleid) en 'realistisch'.

Uitvoering

2008 - 2012

Een bescheiden ambitie

Geen benutting van het volledige budget.

Milieubeleidsplan heeft nog het karakter van een programma gericht op regelgeving, vergunningverlening en controle en handhaving.

Er worden diverse activiteiten uitgevoerd zoals de verbouwing van het gemeentehuis. Dit wordt bekroond met de prijs Duurzaamste gemeente 2011.

Jaarverslag m.b.t. het milieubeleid wordt steeds minder omvangrijk.

Het is duidelijk dat er veel is gebeurd maar of en in welke mate het heeft bijgedragen aan een duurzaam Beesel is niet te achterhalen.

2012 - 2017

Accentverschuiving & regionalisering

Veel ambitie: In de nota duurzaamheid en millenniumdoelen zijn 11 concrete acties opgenomen.

Veel acties gericht op overleg, formuleren van aanpak en afspraken.

Toegezegde jaarlijkse rapportage aan de gemeenteraad via het milieubeleidsplan.

Alle acties zijn uitgevoerd (rapportage is niet aangetroffen).

Conclusies uitvoering:

- De wijze waarop en de mate waarin de activiteiten die voortvloeien uit het vastgestelde beleid geacht worden om bij te dragen aan de doelstellingen is nauwelijks navolgbaar. Het is niet duidelijk hoe en wanneer welke doelstelling dient te worden gerealiseerd.
- De activiteiten en projecten zoals die zijn opgenomen in het duurzaamheidsbeleid zijn in zijn algemeenheid adequaat uitgevoerd.

2017 - 2020

Doorgaan op de ingeslagen weg, realistisch en volgend

Beesel vertraagt de realisatie van haar strategische besparingsdoelstelling met tien jaar en de ambitie om van het aardgas af te gaan zelfs met twintig jaar.

Verbreding van de focus, niet meer sectoraal maar integraal.

Afwegingskader KODE - elke twee jaar de balans opmaken.

1 miljoen euro beschikbaar, ambtelijke formatieruimte beperkt en daardoor misschien kwetsbaar.

Drie trajecten opgezet om te komen tot een nieuwe duurzaamheidsvisie.

Regionale samenwerking aan het energievraagstuk.

Actief met een bedrijvenalliantie en energicoöperatie.

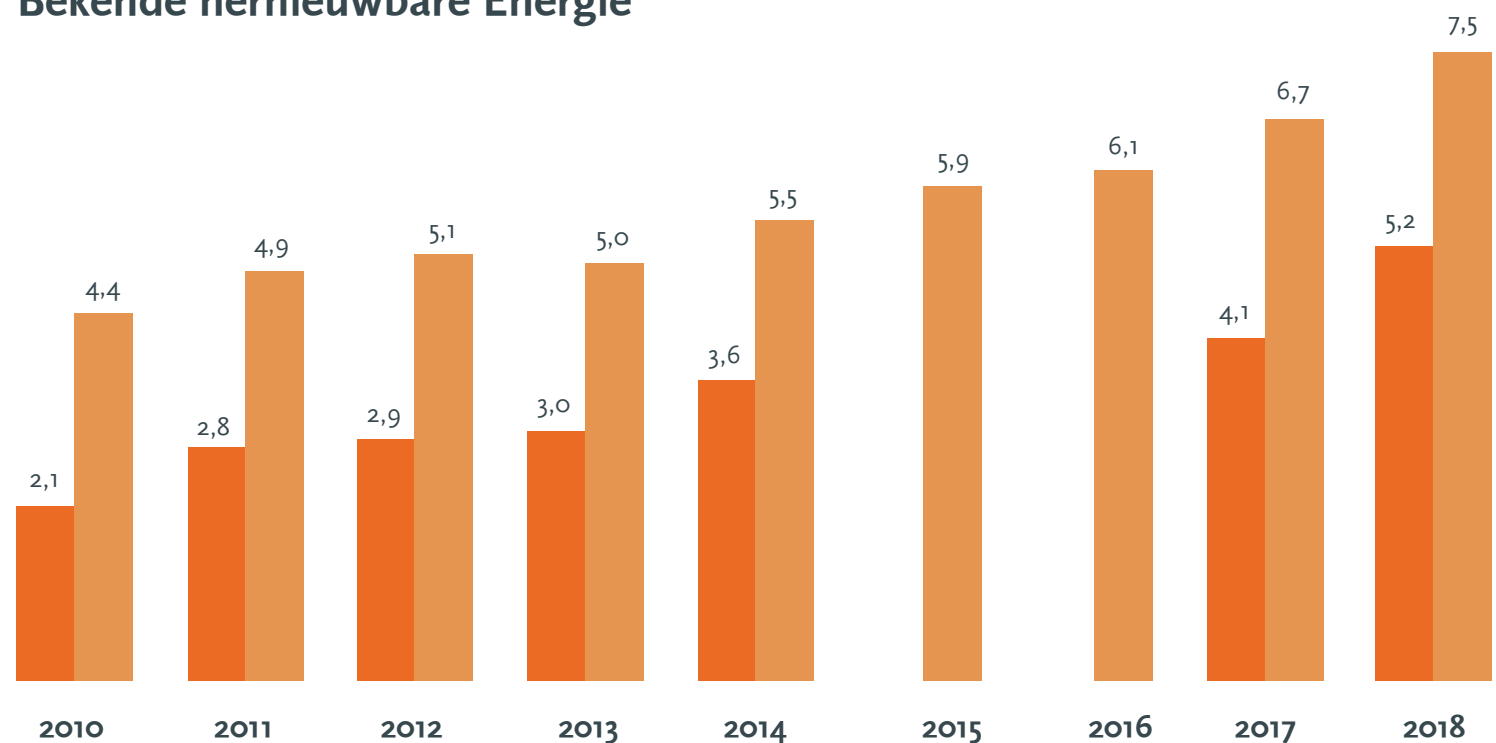

Procesaanpak Regionale energie Alliantie en later RES.

Startnotitie RES 2019 met diverse deelproducten.

Bekende hernieuwbare Energie

Eenheid: % per Gemeente ■ Gemeente Beesel ■ Nederland

Bron: <https://klimaatmonitor.databank.nl> | De data uit deze bron zijn gedurende de loop van het onderzoek verder aangevuld.

Resultaten monitoring

- Veel is uitgevoerd, heeft dit ook geleid tot de beoogde resultaten?
- Impliciete doelverschuiving.
- Geen noemenswaardige evaluatiedocumenten.
- Wel in generieke verantwoordingsdocumenten.
- Klimaatmonitor, thematische effectenrapportage.
- Opwekking hernieuwbare energie in 2010-2017 gegroeid van 25Tj naar 54 Tj (4% van het totaal). Lager dan gemiddelde van 6,6%.
- Totale CO₂-uitstoot: 2014-2018 lichte daling daarna lichte stijging (huishoudens licht gedaald).

Controle

Doeltreffendheid

- Wat betreft de doeltreffendheid concluderen wij dat de door de gemeenteraad geformuleerde doelstellingen (vooralsnog) niet worden bereikt:
 - De ambitie om het energieverbruik te verlagen niet is bereikt. Huishoudens verbruikten in 2017 niet minder energie dan in 2013. het verbruik door het verkeer, industrie en landbouw is zelfs toegenomen;
 - De opwekking van hernieuwbare energie in de periode 2010-2017 is verdubbeld (naar 4,0% in 2017 t.o.v. Nederland 6,6%), maar blijft duidelijk achter bij het landelijk gemiddelde;
 - De uitstoot van CO₂ is in de periode 2014- 2018 niet gedaald, ondanks een daling van de uitstoot door particuliere huishoudens en landbouw.
- Het duurzaamheidsbeleid in Beesel lijkt (getuige de wijze waarop aan de duurzaamheidsparagraaf invulling wordt gegeven) nog te weinig ingebed in de overige beleidsterreinen welke, naar het oordeel van de rekenkamercommissie, een bijdrage hadden kunnen leveren aan het bereiken van de duurzaamheidsdoelstellingen.

Doelmatigheid

- De rekenkamercommissie heeft over de doelmatigheid van de gepleegde inzet op basis van de beschikbare informatie geen conclusies kunnen trekken. Het is onduidelijk in hoeverre de budgettaire inzet, formatie en activiteiten in de praktijk leiden tot een groter doelbereik. Daarmee is het niet duidelijk of er gesproken kan worden van een doelmatige inzet van publieke middelen.

Conclusies controle:

- De monitoring was in de onderzochte periode niet conform de met de gemeenteraad gemaakte afspraken. De voortgang was indirect herleidbaar uit de bestuursrapportages en de jaarrekeningen.
- Facilitering van de gemeenteraad kan beter bij het beoordelen of bijstelling van de ambities of van de aanpak gewenst of geboden is.

Aanbevelingen

- Bepaal als gemeenteraad (expliciet dan nu het geval is) uw ambitie en breng die in overeenstemming met uw beleid.
- Laat in beeld te brengen op welke wijze en in welke mate de uit het beleid voortvloeiende activiteiten bijdragen aan door u vastgelegde doelstellingen.
- Laat u informeren zoals u met het college heeft afgesproken, separaat en periodiek.
- Stuur op naleving van de gemaakte afspraken wat betreft de monitoring.
- Stel uw ambities bij, passend bij het feitelijk doelbereik zoals deze zich aftekent of intensiveer uw aanpak.
- Zie toe op een adequate naleving van de afspraken rondom de verplichte paragraaf duurzaamheid en leg meer nadruk op dwarsverbanden en de kansen die dat biedt op een verhoging van de doeltreffendheid en doelmatigheid.
- Duurzaamheid is een relatief niet-beleidsterrein. Dat maakt het moeilijk om de doeltreffendheid in beeld te brengen. Vraag om in beeld te brengen hoe Beesel het doet ten opzichte van andere gemeenten en de middelen die daarbij worden ingezet. Stuur ook op meekoppelkansen bij andere beleidsterreinen. Daarmee kan de impact van verduurzaming worden vergroot.